

2024-04-22

Skolverket
registrator@skolverket.se

Remissvar från Stiftelsen Institutet Dans i skolan: Förslag på ändringar i förskolans läroplan, diarienummer 2024:848

Följande ändringar i förskolans läroplan föreslås och dessa välkomnas av Stiftelsen Institutet Dans i skolan:

- Det är inte längre obligatoriskt att använda digitala lärverktyg i förskolan.
- Förskollärarna får ett förstärkt ansvar att värdera och välja arbetssätt och lärverktyg.
- Förskolans arbete med fysisk aktivitet förstärks.
- Högläsningens och samtalets roll förstärks, i språk- och kunskapsutvecklande syfte.
- Läroplansuppdraget om ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik omformuleras och flyttas.
- Redaktionella ändringar av språklig karaktär, till exempel en ändring från "verksamhet" till "utbildning" i kapitel 2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling.

Om Institutet Dans i skolan

Stiftelsen Institutet Dans i skolan ska inspirera och sprida kunskap så att alla förskolebarn och elever får möta dansen som uttrycksform i förskolan och grundskolan. Utbildnings- kultur- och hälsopolitiska insatser samverkar för att förankra dansen i förskola och skola.

Målen för Institutet Dans i skolan är

- att alla elever ska få tillgång till dansen som kunskapsområde i skolan,
- att stärka dans i skolan-området genom metodutveckling och forskning.

Utgångspunkter för Institutet Dans i skolans arbete är:

- Skolans och förskolans läroplaner
- FN:s Barnkonvention
- Agenda 2030
- Nationella kulturpolitiska målen
- Nationella folkhälsomålen

Institutet Dans i skolan

Trädgårdstvärränd 2, 111 31 Stockholm | Mobil: +46 (0)70 586 15 15
E-post: info@dansiskolan.se | Webb: www.dansiskolan.se

Förslaget om förskolans arbete med fysisk aktivitet förstärks och öppnar för dans i förskolan

Dans är ett ursprungligt språk och har alltid varit en viktig form för kommunikation mellan människor. Dans är alltid fysisk aktivitet och Institutet Dans i skolan välkomnar förslaget att fysisk aktivitet och rörelse förstärks i förskolan. Enligt läroplanen för förskolan (LpFö 18) ska den ge varje barn förutsättningar att utveckla sin identitet och känna trygghet i den samt medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet. Förslaget om att förskolans arbete med fysisk aktivitet ska förstärkas öppnar upp för mer dans som uttrycksform i förskolan.

Dans är kommunikation

Långt innan barnet uttrycker sig på annat sätt uttrycker det sig med sin kropp. I dansen tar man tillvara barns genuina behov av lek och rörelse. Att dansa är icke verbal kommunikation där dansen är språket. Dansen har inte haft en stark ställning i förskolan. Intresset och ansvarstagandet för dansen som uttrycksform ser mycket olika ut i förskolor. Idag möter förskolan många nya barn från andra länder. Dans är ett internationellt språk som överbryggar gränser mellan människor, länder och kulturer. Att dansa varandras danser är att ta del av varandras kulturer. Då skapas förståelse och delaktighet.

Dansen, som konstform och uttrycksform, där förskolebarnen stimuleras att uttrycka sina egna idéer, tankar och känslor i dans har tidigare varit sällsynt i förskolan. Nu ökar intresset för dans i skolan från förskola, grundskola, gymnasium till högskola. Det handlar främst om eget utövande i dans då kroppsmedvetenhet och motorik stärks samtidigt som det personliga uttrycket, inlevelsen och fantasin stärks.

Bredda intresset och öka ansvarstagandet

Dansen som uttrycksform har inte haft en stark ställning i samhället. Det har varit mycket svårt att bredda intresset och öka ansvarstagandet för dansen p.g.a. fördomar, okunnighet och stämpeln av exklusivitet. Dansen som uttrycksform har inte haft en tydlig plats i skolan eller förskolan i jämförelse med andra uttrycksformer t.ex. bild och musik.

Intresset för dans i skolan ökar och i dag finns obligatorisk dansundervisning i grundskolorna under ledning av danslärare i ca 100 kommuner och många kommuner vill nu också förankra dansen i förskolorna.

Kraven på mer rörelse i förskolan passar väl in på utvecklingsarbetet Dans i skolan.

Det visar att dessa skolor inser hur viktig dansen är för förskolebarnens och elevernas utveckling, lärande och hälsa. Dansen som fysisk aktivitet och uttrycksform är mindre uppmärksammat, men det är en viktig rörelseform för barns och ungas välbefinnande. Dansen är också ett viktigt alternativ till digital undervisning, den är i stunden och erbjuder lärande från kropp till kropp utan digitala hjälpmedel. Kroppsliga rörelser stimulerar inläring och kreativitet måste praktiseras tidigt. Forskningen lyfter fram att barn och unga som dansar tillsammans lär sig läsa av varandras sinnesstämningar bättre än andra och empati utvecklas.

De senaste årens rapporter visar på ökad digitalisering som gör att många barn och unga rör sig alldeles för lite. Kraven på mer rörelse i förskolan passar särskilt väl in på utvecklingsarbetet Dans i skolan. Det finns många goda exempel på att dansen är en viktig form av fysisk aktivitet som når många inaktiva som t.ex. inte attraheras av traditionellt idrottande.

Dansens betydelse för barns och ungas utveckling och lärande har stöd i forskningen. Eva Bojner Horwitz är professor i musik och hälsa vid Kungliga Musikhögskolan, forskare inom neurovetenskap vid Karolinska institutet samt ordförande för Institutet Dans i skolans vetenskapliga råd. Hon skriver att "Dansen når vårt medvetande på ett djupare plan än vad orden förmår och kan bidra till ökad empati och livskvalitet. Den kan också påverka inläring och minska smärta".

Fokus på utveckling och lärande med hjälp av dansen

Det finns ett stort kroppsfientligt kulturarv som drabbar barns rättighet att få tillgång till dansen i sina vardagsmiljöer förskola och skola. På flera håll ser man att dansen väckt så mycket fördomar så att förskolebarn och elever inte får tillgång till en likvärdig förskola och skola med fokus på barnens utveckling och lärande med hjälp av dansen.

Ytterst få vuxna har mött dansen som uttrycksform och förknippar inte dans med kunskapsutveckling. Samtidigt finns det tidigt hos barn ett naturligt behov av rörelse och dans och det är viktigt att de får möta vuxna som uppmuntrar detta. Det finns stora möjligheter att utveckla området Dans i förskolan i hela landet och flera förskolläraryr utbildningar visar också intresse för att ta in dansen och danspedagogiken i sina utbildningar.

Det finns starka skrivningar i förskolans läroplan som synliggör barnens rättighet till att utvecklas med hjälp av dansen som uttrycksform. Behovet av danskompetens är stort i skolor och förskolor då lärare, fritids- och förskolepersonal sällan mött dansen i sina utbildningar. Det är nu viktigare än någonsin att i en tid med för mycket stillasittande, stor ohälsa och ökat våld i vårt samhälle ge barn och unga en likvärdig förskola och skola med stärkt kvalitet så att de får tillgång till konst, kultur och särskilt till dansen och det egna skapandet.

Varför dans i förskolan?

Nu vill förskolor få hjälp med dans, hälsa, estetik och lärande med utgångspunkt i olika aspekter såsom den motoriska, sociala, emotionella, kulturella, kognitiva och estetiska. I dansen stärks barnens kroppsmotvetenhet och motorik och samtidigt utmanas fantasi, uttryck och det egna skapandet både som individ och i grupp. Från forskning och beprövade erfarenheter lyfter man fram hur viktigt språk dansen är för förskolebarnens utveckling och lärande.

Exempel på detta är:

- att man i dansen utgår från barns genuina behov av lek och rörelse
- att dansen på ett tydligt vis utmanar barnens motorik, kommunikation, samarbete, problemlösning samt förmåga att tänka i bilder och symboler

- att barnen får fördjupa sig i fantasi, berättande, inlevelse, uttryck och skapande processer som individ och i grupp
- att barnen med hjälp av det icke verbala språket, dansen kan utmanas utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar
- att barnen genom dansen tränas att läsa av andra människors sinnesstämningar.

Anna Lindqvist, universitetslektor för tillämpad utbildningsvetenskap och forskare inom dans och genus vid Umeå universitet skriver i sin avhandling "Dans i skolan-om genus, kropp och uttryck": Dans väcker ibland reaktioner och känslor, vilket ger tillfällen att samtala om genus utifrån barnens perspektiv. I dansundervisningen som handlar om kroppen, rörelsen, uttrycket och upplevelsen finns en direkt kanal till (genus)diskussioner.

Den nya reviderade läroplanen för förskolan öppnar upp för lek, rörelse och dans

I den nya och reviderade läroplanen för Förskolan LpFö 18 öppnas nu upp för dans i förskolan när förslag om att fysisk aktivitet ska förstärkas och att lek och rörelse ska stå i centrum.

Formuleringar i styrdokumentet har resulterat i att många förskolor vill introducera och förankra området dans och lärande. Målen i LpFö 18 kan uppnås genom att barnen får tillgång till dansen som uttrycksform och får utforska dans och lärande utifrån flera aspekter.

Leken och dansen är en grund för utveckling, lärande och välbefinnande. I leken och dansen utgår man ifrån barns genuina behov av att få utforska, fantisera och skapa med hjälp av kroppen, rörelserna och uttrycken. I leken finns de tvära kasten mellan fantasi och verklighet och genom dansen får barnen möjlighet att inspireras, imitera, fantisera och skapa. Dans stimulerar fantasi, inlevelse och delaktighet. Dans är ett unikt språk och en viktig fysisk aktivitet för barn där de får utveckla kroppsmedvetenhet och motorik samtidigt som de får tillgång till hela sitt känsloregister och uttrycka sådant som bara går att berätta genom dans.

I LpFö 18 lyfter man tydligt fram att barnen ska ges tid, rum och ro till eget skapande. De ska få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. I dansen och dansundervisningen i förskolan finns stort utrymme för eget skapande.

Dansen som uttrycksform måste finnas i samtliga förskolläro utbildningar

Dans är den uttrycksform som förskolläro studenter fått minst av. Det är därför viktigt att dansen nu introduceras i förskolläro utbildningar runt om i landet, se Lindqvist, Anna (2019) i Bortglömda kroppar i ett akademiserat förskolläro program – om förskollärares lärprocess, På Spissen, Vol. 5, sid 43–64. I LpFö 18 lyfter man fram att förskolans arbetslag ska verka för en god och tillgänglig miljö för omsorg, lek, rörelse, utveckling och lärande. Dessutom ska förskolepersonalen inspirera och utmana barnen att bredda sina förmågor och intressen på ett sätt som går utöver könsstereotypa val.

De flesta som arbetar inom förskolan har nästan aldrig fått några kunskaper i dans eller danspedagogik inom sina utbildningar. Musik, litteratur och bild har alla fått möta under skol- och högskoletid men dansen som uttrycksform har varit mycket sällsynt.

Erfaren förskolepersonal och lärarutbildare vid förskollärarytbildningar uttrycker att dansen ofta är ett relativt oprövat språk i förskolorna och nu måste man förankra dansen bättre i förskolor och i förskollärarytbildningar. För att kunna nå målen i LpFö 18 måste dansen som uttrycksform finnas i samtliga förskollärarytbildningar.

Institutet Dans i skolan hjälper förskolor och skolor att utveckla arbetet med värdegrund, jämställdhet och samtyckeskultur. Dans, uttryck, genus, identitet och empati utforskas i olika förskoleprojekt.

Pilotprojekt med Dans i förskolan

2022 startade ett pilotprojekt med dans i förskolan i ett antal kommuner. Förskolebarnen får dansa under ledning av danslärare och förskolans befintliga personal får kompetensutveckling i danspedagogik. Ett nätverksbyggande mellan pilotförskolorna och förskollärarytbildningar är under uppbyggnad för att introducera och förankra dansen i förskollärarytbildningar och i fler förskolor.

Uppdragsutbildning i danspedagogik – Dans i förskolan i region Norrbotten

Det räcker inte att med dans i förskollärarytbildningen där de blivande förskollärarna får kunskaper i danspedagogik, kroppslig kommunikation och kroppsligt ledarskap. De som i dag är verksamma i förskolor och skolor har alldeles för lite kunskaper i danspedagogik och kan ofta känna sig obekväma när det kommer till att arbeta med dans, uttryck och lärande. Om förskolepersonalen inte har kompetens i danspedagogik kommer inte heller barnen få möta dansen som uttrycksform.

Det är viktigt att ge den befintliga förskolepersonalen danskompetens och metoder så att de kan locka fram dansen hos barnen på ett inspirerande vis.

För att kunna nå visionen om *Dans i förskolan för alla* måste danskompetensen stärkas i förskolorna. Region Norrbotten startar hösten 2024 uppdragsutbildningar i danspedagogik med Luleå tekniska universitet som genomför högskoleutbildningar i danspedagogik, 7,5 hp för förskolepersonal i Norrbotten.

Uppdragsutbildningen bidrar till att möta samhällets ökade behov av kompetens inom danspedagogik för förskolan.

Certifiering i danspedagogik för förskolepersonal

För att en förskola ska kunna bli certifierad i danspedagogik bör förskolan kunna skapa förutsättningar så att förskollärarna kan genomföra en högskoleutbildning i danspedagogik.

När förskolepersonalen får kompetens i danspedagogik får mängder av förskolebarnen chansen till att använda dansen som uttrycksform och utforska det egna skapandet samtidigt som tillgången till fysisk aktivitet, lek, delaktighet och egna uttryck stärks.

Samarbete med Skolverket och Sveriges kommuner och regioner

På Skolverkets hemsida finns det artiklar om forskning, dans och rörelse:

- [Dans utmanar genusuppfattningar i förskolan](#), Skolverket
- [Undervisning i förskolan börjar i intresse hos barnen](#), Skolverket
- [Professionell kultur vidgar vyerna i förskolan](#), Skolverket
- [Kroppen skapar kunskap i förskolan](#), Skolverket

Skolverket och Institutet Dans i skolan har också nyligen i samarbete med Sveriges kommuner och regioner (SKR) producerat två filmer om Dans i förskolan och Dans i skolan för att inspirera förskolelärare, lärare, rektorer och andra verksamma i skolan genom att visa hur dans i förskolan och dans i skolan kan gå till. Filmerna visar också vilket viktigt språk dansen är för integration, delaktighet, hälsa, identitetsskapande och lärande.

Filmerna "Dans i förskolan - estetik, identitet & hälsa" och "Dans i skolan - estetik, identitet & hälsa" kan ses på Institutet Dans i skolans hemsida www.dansiskolan.se/play och på Skolverkets hemsida: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/mer-rorelse-i-skolan>

Kontakt

Cecilia Björklund Dahlgren, professor i danspedagogik vid Luleå tekniska universitet och verksamhetschef för Institutet Dans i skolan, mobil: 070-586 15 15,
e-post: cecilia.dahlgren@dansiskolan.se